

The Omer Festival: Recovering a Lost Holiday and its Surprising Roots

David C. Flatto

A. Rabbi Yohanan Ben Zakkai's Takkanah (Decree) relating to Omer ("Yom Henef")

Jacob Neusner, A Life of Yohanan ben Zakkai: Ca. 1-80 C.E., Preface (2d Ed.)

Coming to maturity at one of the great turning points in the history of Judaism, Rabban Yohanan ben Zakkai set the course followed by subsequent generations for many centuries. While the faith of Israel undoubtedly has been enriched by many other figures from biblical times to our own day, none apart from Moses and Jeremiah held such extraordinary responsibility...Yohanan guided both the faith of the people of Israel beyond the disaster of the destruction of the second temple and then laid foundations which have endured to this day.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מא

משנה **בראשונה** היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. **משחרב** בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה, זכר למקדש. **ושיהא יום הנף כולו אסור**.
גמרא... ושיהא יום הנף. מאי טעמא? מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח - השתא נמי ניכול. ואינהו לא ידעי דאשתקד דלא הוה בית המקדש - האיר מזרח התיר, השתא דאיכא בית המקדש - עומר מתיר - דאיבני אימת? אילימא דאיבני בשיתסר - הרי התיר האיר מזרח, אלא דאיבני בחמיסר - מחצות היום ולהלן תשתרי, דהא תנן: **הרחוקים** מותרין מחצות היום ולהלן, לפי שאין בית דין מתעצלים בו - !לא צריכא, דאיבני בליליא. אי נמי, סמוך לשקיעת החמה. (אמר) רב נחמן בר יצחק אמר: רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמר, דאמר: **מן** התורה הוא אסור, דכתיב **עד** עצם היום הזה - עד עיצומו של יום וקסבר: עד - ועד בכלל - ומי סבר ליה כוותיה? והא מפליג פליג עליה, (דתניא) + מסורת הש"ס: [דתנן]: +משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. אמר לו רבי יהודה: והלא מן התורה הוא אסור, דכתיב עד עצם היום הזה - עד עיצומו של יום - !רבי יהודה הוא דקא טעי. הוא סבר: מדרבנן קאמר, ולא היא - מדאורייתא קאמר - והא התקין קאמר - !מאי התקין - דרש והתקין.

רש"י אי נמי - דאיבני בטו' סמוך לשקיעת החמה... ואי קשיא דבלילה אינו נבנה ... ולא בחמיסר שהוא יום טוב... דאין בנין בית המקדש דוחה יום טוב, ה"מ בנין הבנוי בידי אדם, אבל מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים, שנא' **(שמ' טו)** מקדש ה' כוננו ידיך.

תוספות ושיהא יום הנף כולו אסור - הרבה תקנות תיקן רבן יוחנן בן זכאי אלא הנך תרת' תיקן יחד להכי תני הכא יום הנף אגב גררא...

מאירי ואע"פ שאין בנין בית המקדש דוחה יו"ט וכן שאין בנין בית המקדש ... חש לבית דין טועים שתהא חיבת הקדש מביאתן לכך:

MISHNAH. .. [AND R. YOHANAN R. ZAKKAI INSTITUTED] THAT **ON THE WHOLE OF THE DAY OF WAVING IT SHALL BE FORBIDDEN [TO EAT THE NEW PRODUCE OF THE YEAR]**.

What is the reason? — The Temple may be rebuilt speedily, and people would say, 'Did we not eat [the new corn] last year from the time that day dawned in the East? Let us now also eat it [from the same time]' and they would be unaware of the fact that in the previous year, when there was no Temple, once day dawned in the East it was permitted [to eat of the new corn], but now that the Temple is rebuilt, it is only the [waving of the] 'omer which [commences] the permission.

But when [does this assume the Temple to be] rebuilt? If you will say that it is rebuilt on the sixteenth [of Nisan], then obviously it is permitted to eat from the time that day dawned in the East?...

בבלי מנחות סו

מתני. 'משקרב **העומר** - הותר חדש מיד. הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן. משחרב בהמ"ק, **התקין** ר' יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. אמר ר' יהודה: והלא מן התורה הוא אסור, שנאמר: **ויקרא כ"ג** +עד עצם היום הזה. מפני מה הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן? מפני שהן יודעין שאין ב"ד מתעצלין בו. **גמ**. רב ושמואל דאמרי תרוייהו: בזמן שבית המקדש קיים - עומר מתיר, בזמן שאין בית המקדש קיים - האיר מזרח מתיר; מאי טעמא? תרי קראי כתיבי, כתיבי: **ויקרא כ"ג** +עד (יום) הביאכם, וכתיבי: עד עצם היום הזה, הא כיצד? כאן בזמן שבית המקדש קיים, כאן בזמן שאין בית המקדש קיים. ר' יוחנן ור' לויש לקיש דאמרי תרוייהו: אפילו בזמן שבית המקדש קיים - האיר מזרח מתיר. והכתיבי: עד הביאכם! למצוה. משקרב העומר - הותר חדש מיד! למצוה. העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש! למצוה. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור; מאי טעמא? מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח? השתא נמי ניכול, ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר - האיר מזרח מתיר, והשתא דאיכא עומר - עומר מתיר; ואי סלקא דעתך למצוה, משום מצוה ליקום וליגזור? **אמר רב נחמן בר יצחק**: רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמרה, דאמר: מן התורה אסור, שנאמר: **ויקרא כ"ג** +עד עצם היום הזה, עד עיצומו של יום, וקסבר: עד ועד בכלל. ומי סבר לה כוותיה? והא מיפלג פליג עליה! דתנן: משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור, א"ר יהודה: והלא מן התורה הוא אסור, דכתיבי: עד עצם היום הזה! רבי יהודה הוא דקא טעי, הוא סבר: רבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר, ולא היא, מדאורייתא קאמר. והא התקין קתני! מאי התקין? דרש והתקין. **רב פפא ורב הונא** בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דרבנן, ולספיקא לא חיישינן. ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דאורייתא, ורבנן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר, וכי תקין ליום הנף, לספיקא לא תקין. אמר רבינא, **אמרה** לי אם: אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר, דסבר לה כר' יהודה, וחייש לספיקא.

Rab and Samuel both stated that when the Temple stood the offering of the 'Omer rendered [the new corn] permitted, and when the Temple was no more the daybreak [of the sixteenth day] rendered it permitted. ... R. Johanan and Resh Lakish both stated that even when the Temple stood the daybreak [of the sixteenth day] rendered it permitted. ... But we have learnt: After the temple was destroyed R. Yohanan b. Zakkai ordained that it should be forbidden throughout the day of waving. What is the reason? The Temple may speedily be rebuilt and people would then say, 'Did we not eat last year... Now if it is only a recommendation to do so, would we impose a restriction on account of a recommendation only? — R. Nahman b. Isaac said that R. Yohanan b. Zakkai ruled in accordance with the view enunciated by R. Judah who said that it is forbidden by the law of the Torah... But does [he] concur with him [R. Judah]? Do they not in fact disagree? ... R. Judah misunderstood... R. Papa and R. Huna the son of R. Joshua used to eat the new corn on the night of the sixteenth day which is really the beginning of the seventeenth day, for they hold the view that the prohibition of the new corn outside the land [of Israel] is only Rabbinical and that the doubt need not be taken into account. The Rabbis of the school of R. Ashi used to eat it on the morning of the seventeenth, for they hold that the prohibition of the new corn outside the land of Israel is Biblical, but that the ruling of R. Johanan b. Zakkai was only a Rabbinic ordinance; and this ordinance, they maintain, was intended to apply only to the actual day of the waving but not to the day of doubt. Rabina said, 'My mother told me that your father did not eat of the new corn until the night of the seventeenth which is the beginning of the eighteenth, for he is of the same opinion as R. Judah and also takes into account the day of doubt'.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת חלה פרק א

אסורין בחדש מלפני הפסח. אית תני תני מלפני הפסח ואית תני תני מלפני העומר. מ"ד מלפני הפסח מסייע לר' יוחנן מ"ד מלפני העומר מסייע לחזקיה דא"ר יונה בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר שלא בשע' הקרבן היום מתיר. ר' יוסי בשם חזקי' בשעת הקרבן הקרבן מתיר. מודה חזקיה שלא בשעת הקרבן היום מתיר. ר' יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר. ... והתנינן משחרב ב"ה **התקין** רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. אין תימר איסורו ד"ת ניחא אין תימר איסורו מדבריהן יש תקנה אחר התקנה. א"ר יוסי בי רבי בון מפני הרחוקין. רבי ירמיה בשם רבי חייה בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר. אמר רבי הונא

מתניתא דחזקיה פליגא עלוי עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפילו בשעת הקרבן ת"ל עד הביאכם את קרבן אלהיכם. והתנינן משחרב בית המקדש התקין ר"י [ב"ז] שיהא יום הנף כולו אסור. א"ר יונה איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר אין יסבור רבי חזקיה כרבי יודא דרבי יהודא אמר והלא מן התורה אסור.

B. Rabbi Yohanan Ben Zakkai's other Takkanot

מסכת ראש השנה פרק ד

ד,א יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין; אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אליעזר, כשהתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין, לא התקין אלא ביבנה; אמרו לו, אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.

ד,ב ועוד זאת הייתה ירושלים יתרה על יבנה--שכל עיר שהייתה רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא, תוקעין בה; וביבנה, לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד.

ד,ג בראשונה, היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד; משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנף כולו אסור.

ד,ד בראשונה, היו מקבלין עדות החודש כל היום; פעם אחת נשתהו העדים מלבוא, ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין עדות החודש, אלא עד המנחה; ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, נוהגים אותו היום קדש ולמחר קדש. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו מקבלין עדות החודש כל היום. אמר רבי יהושע בן קורחה, ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי, שאפילו ראש בית דין בכל מקום, שלא יהו העדים הולכים אלא למקום הוועד.

MISHNAH. IF THE FESTIVE DAY OF NEW YEAR FELL ON A SABBATH, THEY USED TO BLOW THE SHOFAR IN THE TEMPLE BUT NOT IN THE COUNTRY: AFTER THE DESTRUCTION OF THE TEMPLE, RABBAN YOHANAN BEN ZACCAI ORDAINED THAT IT SHOULD BE BLOWN [ON SABBATH] IN EVERY PLACE WHERE THERE WAS A BETH DIN. ...

ORIGINALLY THE LULAB WAS SHAKEN IN THE SANCTUARY DURING SEVEN DAYS AND IN THE COUNTRY ONLY ONE DAY. WHEN THE TEMPLE WAS DESTROYED RABBAN YOHANNAN B. ZACCAI ORDAINED THAT THE LULAB SHOULD BE SHAKEN IN THE COUNTRY SEVEN DAYS, IN REMEMBRANCE OF THE SANCTUARY. [HE] ALSO [ORDAINED] THAT DURING THE WHOLE OF THE DAY OF THE WAVING [OF THE 'OMER] THE NEW CORN SHOULD BE FORBIDDEN.

ORIGINALLY THEY USED TO ACCEPT TESTIMONY WITH REGARD TO THE NEW MOON DURING THE WHOLE OF THE DAY. ON ONE OCCASION THE WITNESSES WERE LATE IN ARRIVING, AND THE LEVITES WENT WRONG IN THE DAILY HYMN. IT WAS THEREFORE ORDAINED THAT TESTIMONY SHOULD BE ACCEPTED [ON NEW YEAR] ONLY UNTIL THE AFTERNOON SACRIFICE, AND THAT IF WITNESSES CAME AFTER THE AFTERNOON SACRIFICE THAT DAY SHOULD BE KEPT AS HOLY AND ALSO THE NEXT DAY. AFTER THE DESTRUCTION OF THE TEMPLE RABBAN YOHANAN B. ZACCAI ORDAINED THAT TESTIMONY WITH REGARD TO THE NEW MOON SHOULD BE RECEIVED DURING THE WHOLE OF THE DAY.

R. JOSHUA B. KORHA SAID: THIS FURTHER REGULATION DID R. YOHANAN B. ZAKKAI MAKE, THAT SHOULD THE HEAD OF THE BETH DIN BE IN SOME OTHER PLACE THE WITNESSES SHOULD STILL PROCEED ONLY TO THE PLACE OF THE ASSEMBLY.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לב עמוד א

תנו רבנן: **אין** כהנים רשאים לעלות בסנדליהן לדוכן, וזו אחד מתשע תקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי. שית דהאי פירקא, וחדא דפירקא קמא. ואידך, דתניא: **גב** שנתגייר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו. אמר רבי שמעון בן

אלעזר: **כבר** נמנה עליה רבן יוחנן וביטלה מפני התקלה. ואידך - פלוגתא דרב פפא ורב נחמן בר יצחק. רב פפא אמר: כרם רבעי, רב נחמן בר יצחק אמר: לשון של זהורית...

Our Rabbis have taught: 'The priests are not permitted to ascend the *duchan* in their sandals, and this is one of the nine regulations laid down by Rabban Johanan b. Zakkai'.

C. Biblical and Post-Biblical Writings on Omer Celebration

ויקרא כג

א) וידבר יי אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי יי אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי יי... (ה) בח דש הראשון בארבעה עשר לח דש בין הערבים פסח ליי... (ט) וידבר יי אל משה לאמר: (י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: (יא) והניף את העמר לפני יי לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: (יב) ועשיתם ביום הניפקם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליי: (יג) ומנחתו שני עשר נים סלת בלולה בשמן אשה ליי ריח ניחח ונסכה יין רביעת ההין: (יד) ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדור תיכם בכל מושבתיכם: (טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה: (טז) עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליי: (יז) ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשר נים סלת תהינה חמץ תאפינה בכורים ליי... (כא) וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדור תיכם:...

¹The Lord spoke to Moses, saying: ²Speak to the people of Israel and say to them: These are the appointed festivals of the Lord that you shall proclaim as holy convocations, my appointed festivals. ³In the first month, on the fourteenth day of the month, at twilight, ⁴there shall be a passover-offering to the Lord

⁹The Lord spoke to Moses: ¹⁰Speak to the people of Israel and say to them: When you enter the land that I am giving you and you reap its harvest, you shall bring the sheaf of the first fruits of your harvest to the priest. ¹¹He shall raise the sheaf before the Lord, so that you may find acceptance; on the day after the sabbath the priest shall raise it. ¹²On the day when you raise the sheaf, you shall offer a lamb a year old, without blemish, as a burnt-offering to the Lord. ¹³And the grain-offering with it shall be two-tenths of an ephah of choice flour mixed with oil, an offering by fire of pleasing odour to the Lord; and the drink-offering with it shall be of wine, one-fourth of a hin. ¹⁴You shall eat no bread or parched grain or fresh ears until that very day, until you have brought the offering of your God: it is a statute forever throughout your generations in all your settlements.

¹⁵And from the day after the sabbath, from the day on which you bring the sheaf of the elevation-offering, you shall count off seven weeks; they shall be complete. ¹⁶You shall count until the day after the seventh sabbath, fifty days; then you shall present an offering of new grain to the Lord. ¹⁷You shall bring from your settlements two loaves of bread as an elevation-offering, each made of two-tenths of an ephah; they shall be of choice flour, baked with leaven, as first fruits to the Lord... ²¹On that same day you shall make proclamation; you shall hold a holy convocation; you shall not work at your occupations. This is a statute forever in all your settlements throughout your generations.

במדבר כח

(כו) וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: (כז) והקרבתם עולה לריח ניחח ליי פרים בני בקר שנים איל אחד שבעה כבשים בני שנה: (כח) ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשר נים לפר האחד שני עשר נים לאיל האחד: (כט) עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים:

(ל) שעיר עזים אחד לכפר עליכם: (לא) מלבד ע' לתתמיד ומנחתו תעשו תמימים יהיו לכם ונספיהם: פ:

דברים טז

(ח) ששית ימים ת' אכל מצות וביום השביעי עֲצַרְתָּ לִּי אֶל הַיָּרֵךְ לֹא תַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה: ס
(ט) שְׁבַעַת שְׁבַעַת תִּסְפָּר לָךְ מֵהַחֵל חֶרְמֶשׁ בְּקֶמַח תִּחַל לִסְפֹּר שְׁבַעַת שְׁבַעַת:
(י) וְעִשִׂיתָ חַג שְׁבַעַת לִי אֶל הַיָּרֵךְ מִסֵּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ יי אֶל הַיָּרֵךְ:
(יא) וְשִׁמַּחְתָּ לְפָנָי יי אֶל הַיָּרֵךְ וּבִנְךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיִּתּוּם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר יי אֶל הַיָּרֵךְ לְשִׂכְן שְׁמוֹ שָׁם:

Philo Special Laws II:41

Now there are ten festivals...: The first is that which any one will perhaps be astonished to hear called a festival. This festival is every day. The second festival is the seventh day, which the Hebrews in their native language call the sabbath. The third is that which comes after the conjunction, which happens on the day of the new moon in each month. The fourth is that of the passover which is called the passover. The fifth is the first fruits of the corn--the sacred sheaf. The sixth is the feast of unleavened bread, after which that festival is celebrated, which is really The seventh day of seventh days. The eighth is the festival of the sacred moon, or the feast of trumpets. The ninth is the fast. The tenth is the feast of tabernacles, which is the last of all the annual festivals, ending so as to make the perfect number of ten...

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) פנחס בן יאיר או מדרש תדשא [בית המדרש חדר ג' קס"ד; מקדמוניות היהודים]

שבעה מועדות הן: שבת, חג המצות, חג העומר (חג השבועות), חג השופרות, חג יום הכפורים, חג הסוכות וחג העצרת
There are seven holidays: Sabbath, the holiday of unleavened bread, the Omer holiday...

D. Rabbinic Sources on Omer ("Yom Henef")

תוספתא מסכת מגילה (ליברמן) פרק ג

הלכה ה -- שואלין הלכות הפסח בפסח ... יום טוב הראשון של פסח קורין בפרשת הנף שבתורת כהנים ושאר כל ימות הפסח מדלגין מעניינות הפסח הכתובין בתורה ... [source relating to Omer Torah reading for Pesach]

תוספתא מגילה פרק ב, הלכה י

כל יום הנף אסור בחדש כל יום השביעי חייב בסוכה וכל יום השביעי כשר ללולב כל יום השמיני כשר למילה וכל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואיברים זה הכלל כל שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה
[source mentioning yom henef/Omer and Sukkot]

משנה מנחות פרק י

[א] רבי ישמעאל אומר העומר היה בא בשבת משלש סאין ובחול מחמש וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחול משלש היה בא רבי חנניא סגן הכהנים אומר בשבת היה נקצר ביחיד ובמגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה ובשלש קופות ובשלש מגלות וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחול בשלשה ובשלש קופות ובשלש מגלות :
[ב] מצות העומר לבוא מן הקרוב לא ביכר הקרוב לירושלים מביאים אותו מכל מקום מעשה שבא מגגות צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר :
[ג] כיצד היו עושים שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב ועושים אותו כריכות במחובר לקרקע כדי שיהא נוח לקצור וכל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר בעסק גדול כיון שחשכה אומר להם בא השמש אומרים הין בא השמש אומרים הין מגל זו אומרים הין מגל זו אומרים הין קופה זו אומרים הין קופה זו אומרים הין בשבת אומר להם שבת זו אומרים הין שבת זו אומרים הין אקצור והם אומרים לו קצור אקצור והם אומרים לו קצור שלשה פעמים על כל דבר ודבר והם אומרים לו הין הין הין כל כך למה מפני הביתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יום טוב :
[ד] קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה היו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בקנים ובקליחות חובטים אותו כדי שלא יתמעך נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכלו שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו נתנוהו ברחיים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהוא מנפה משלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשרות רבי עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות בא לו לעשרון ונתן שמנו ולבונתו יצק ובלל הניף והגיש וקמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים :

[ה] משקרב העומר יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח וקלי שלא ברצון חכמים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ברצון חכמים היו עושים משקרב העומר הותר החדש מיד והרחוקים מותרים מחצות היום ולהלן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור אמר רבי יהודה והלא מן התורה הוא אסור שנאמר (ויקרא כ"ג) עד עצם היום הזה מפני מה הרחוקים מותרים מחצות היום ולהלן מפני שהן יודעין שאין בית דין מתעצלין בו :

[ו] העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר...[ט]... מצותו לקצור בלילה נקצר ביום כשר ודוחה את השבת :

R. ISHMAEL SAYS, ON THE SABBATH THE OMER WAS TAKEN OUT OF THREE SE'AH'S [OF BARLEY]...WHAT WAS THE PROCEDURE? THE MESSENGERS OF THE BETH DIN USED TO GO OUT ON THE DAY BEFORE THE FESTIVAL AND TIE THE UNREAPED CORN IN BUNCHES TO MAKE IT THE EASIER TO REAP. ALL THE INHABITANTS OF THE TOWNS NEAR BY ASSEMBLED THERE, SO THAT IT MIGHT BE REAPED WITH MUCH DISPLAY. AS SOON AS IT BECAME DARK HE CALLED OUT, 'HAS THE SUN SET'? AND THEY ANSWERED. 'YES.' HAS THE SUN SET'? AND THEY ANSWERED, 'YES.' WITH THIS SICKLE'? AND THEY ANSWERED, 'YES'. 'WITH THIS SICKLE'? AND THEY ANSWERED, 'YES'. 'INTO THIS BASKET'? AND THEY ANSWERED, 'YES'. INTO THIS BASKET'? AND THEY ANSWERED. 'YES'. ON THE SABBATH HE CALLED OUT FURTHER, ON THIS SABBATH'? AND THEY ANSWERED. 'YES'. 'ON THIS SABBATH'? AND THEY ANSWERED. 'YES'. 'SHALL I REAP'? AND THEY ANSWERED, 'REAP'. 'SHALL I REAP'? AND THEY ANSWERED, 'REAP'. HE REPEATED EVERY MATTER THREE TIMES, AND THEY ANSWERED, 'YES.' 'YES.' 'YES'. AND WHY WAS ALL THIS? BECAUSE OF THE BOETHUSIANS¹¹ WHO MAINTAINED THAT THE REAPING OF THE 'OMER WAS NOT TO TAKE PLACE AT THE CONCLUSION OF THE [FIRST DAY OF THE] FESTIVAL....

תוספתא מסכת מנחות (צוקרמאנדל) פרק י'

הלכה כג יום הנף שחל להיות בשבת דוחה את השבת בקצירת העומר כיצד הן עושין שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב נוטלין את הקופות ואת המגלות ומסרגין שם כנגד שלש סאין ומניחין את הקופות ואת המגלות ובאין יום טוב סמוך לחשיכה היו יוצאין ואוכלוס גדול היה יוצא עמהן כיון שחשיכה אמר להן בשבת זו בשבת זו בקופה זו בקופה זו ר' אליעזר בר' צדוק מוסיף אף במגל זו במגל זו בשלש פעמים על כל דבר ודבר והן אומרין לו הן הן הן אקצור אומ' לו קצור וכל כך למה מפני ביתוסין שהיו אומרין אין קצירת העומר במוצאי יום טוב:

הלכה כו משקרב העומר הותר החדש מיד הרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור אמר ר' יהודה והלא מן התורה הוא אסור שנ' עד עצם היום הזה מפני מה הרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן מפני שידועין שאין בית דין מתעצלין בו: [Describes Omer ritual only on Shabbat]

ספרא אמור פרשה י'

פרק יב וספרתם לכם כל אחד ואחד, ממחרת השבת, ממחרת יום טוב, יכול ממחרת שבת בראשית... מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ויספור אימתי שירצה תלמוד לומר מהחל חרמש בקמה תחל לספור, יכול יקצור ויספור ויביא אימתי שירצה תלמוד לומר מיום הביאכם תספרו, יכול יקצור ביום ויספור ביום ויביא ביום תלמוד לומר שבע שבתות תמימות תהינה, אימתי הם תמימות בזמן שמתחיל בערב, יכול יקצור בלילה ויספור בלילה ויביא בלילה תלמוד לומר מיום הביאכם, אין הבאה אלא ביום הא כיצד קצירה וספירה בלילה והבאה ביום.

[Derives a commandment to harvest the new barely for Omer offering on Nisan 16 night]

E. Rabbi Yohanan Ben Zakkai's Polemics

משנה ידים פרק ד משנה ו

אומרים צדוקים: קובלין אנו עליכם פרושים, שאתם אומרים: כתבי הקודש מטמאין את הידיים וספרי הומריס אינו מטמא את הידיים! אמר רבן יוחנן בן זכאי: וכי אין לנו על הפרושים אלא זו בלבד?! הרי הם אומרים: עצמות חמור טהורים ועצמות יוחנן כהן גדול טמאים! אמרו לו: לפי חבתן היא טומאתן – שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרוודות. אמר להם: אף כתבי הקדש, לפי חבתן היא טומאתן, וספרי הומריס שאינן חביבין אינן מטמאין

תוספתא פרה פרק ג הלכה ח

ומעשה בצדוקי אחד שהעריב שמשו ובא לשרוף את הפרה וידע בו רבן יוחנן בן זכאי ובא וסמך שתי ידיו עליו ואמר לו אישי כהן גדול מה נאה אתה להיות כהן גדול רד טבול אחד ירד וטבל ועלה אחרי שעלה צרם לו באזנו אמר לו בן זכאי לכשאפנה לך אמר לו כשתפנה לא שהה שלשה ימים עד שנתנוהו בקבר בא אביו לפני רבן יוחנן בן זכאי אמר לו נפנה בני :

Mishnah Yadayim and Tosefta Parah describing R. Yohanan b. Zakkai in halakhic polemics with Sadducees (relating to purity laws).

בבלי מנחות סה

ת"ר: אליו יומיא דלא להתענא בהון, ומקצתהון דלא למספד בהון: מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם תמידא, דלא למספד: ומתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא, דלא למספד. מריש ירחא דניסן ועד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למספד, שהיו צדוקים אומרים: יחיד מתנדב ומביא תמיד, מאי דרוש? במדבר כ"ח + את קרבני לחמי לאשי... תשמרו, שיהיו כולן באין מתרומת הלשכה. מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למספד, שהיו בייתוסין אומרים: עצרת אחר השבת, ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם: שוטים, מנין לכם? ולא היה אדם אחד שהיה משיבו, חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר: משה רבינו אוהב ישראל היה, ויודע שעצרת יום אחד הוא, עמד ותקנה אחר שבת כדי שיהו ישראל מתענגין שני ימים; קרא עליו מקרא זה: דברים א' + אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר, ואם משה רבינו אוהב ישראל היה, למה איחרן במדבר ארבעים שנה? אמר לו: רבי, בכך אתה פוטרני? אמר לו: שוטה, ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטילה שלכם! כתוב אחד אומר: ויקרא כ"ג + ותספרו חמשים יום, וכתוב אחד אומר: ויקרא כ"ג + שבע שבתות תמימות תהיינה, הא כיצד? כאן ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן ביו"ט שחל להיות באמצע שבת ...

Our Rabbis taught: 'On the following days fasting, and on some of them also mourning, is forbidden: ... 'From the eighth of the same until the close of the Festival [of Passover], during which time the date for the Feast of Weeks was re-established, fasting is forbidden'. For the Boethusians held that the Feast of Weeks must always be on the day after the Sabbath. But R. Johanan b. Zakkai entered into discussion with them saying, 'Fools that you are! whence do you derive it'??...

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה ב

החדש... בזמן שאין בית המקדש כל היום א כולו אסור מן התורה, ובזמן הזה במקומות שעושין ב שני ימים טובים החדש אסור כל יום י"ז בניסן עד לערב מדברי סופרים .
רדב"ז--זבזה"ז במקום שעושין וכו'. 'ואע"ג דהאינדא ידעינן בקיבועא דירחא הא שלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם. וזהו שלא כתב רבינו מפני הספק אלא מדברי סופרים :

תוספתא מסכת ראש השנה (ליברמן) פרק א הלכה טו

בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם פעם אחת שכרו ביתסין שני עדים לבוא להטעות את חכמים לפי שאין ביתסין מודין שתהא עצרת אלא אחר שבת בא אחד ואמ' עדותו והלך לו בא השני ואמ' עולה הייתי במעלה אדומים וראיתיו רבוץ בין שני סלעים ראשו דומה לעגל אזניו דומות לגדי קרניו דומות לצבי זנבו מונחת לו בין יריכותיו ראיתיו נבעתתי ונפלתי לאחורי והרי מאתים זוז צוררין לי בסדיני אמרו לו מאתים זוז נתונין לך במתנה והשוכר ימתח על העמוד מה ראית לזקק לכך אמ' להם שמעתי שהביתסין מבקשין להטעות את חכמים אמרתי מוטב אלך אני ואודיע את חכמים [Describes Boethusian's hiring false witnesses to mess up calendar calculation]

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כא עמוד ב

משנה. על שני חדשים מחללין את השבת: על ניסן ועל תשרי, שבהן שלוחין יוצאין לסוריא, ובהן מתקנין את המועדות. וכשהיה בית המקדש קיים - מחללין אף על כולן, מפני תקנת הקרבן.
גמרא. על שני חדשים ותו לא? ורמינהו: על ששה חדשים השלוחין יוצאין! - אמר אביי, הכי קאמר: על כולן השלוחין יוצאין מבערב, על ניסן ועל תשרי - עד שישמעו מפי בית דין מקודש. תניא נמי הכי: על כולן יוצאין מבערב, על ניסן ועל תשרי - עד שישמעו מפי בית דין מקודש. תנו רבנן: מנין שמחללין עליהן את השבת - תלמוד לומר אלה מועדי ה'... אשר תקראו אתם במועד. יכול כשם שמחללין עד שיתקדשו כך מחללין עד שיתקיימו - תלמוד לומר אשר תקראו אותם - על קריאתם אתה מחלל, ואי אתה מחלל על קיומם. וכשהיה בית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן. תנו רבנן: בראשונה היו מחללין אף על כולן. משחרב בית המקדש אמר להן רבן יוחנן בן זכאי: וכי יש קרבן? התקינו שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד. [Distinguish Nisan/Tishrei]

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ל עמוד א

מתיב רב ששת: שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות, אלא שביובל תוקעין בין בבית דין שקידשו בו את החדש, ובין בבית דין שלא קידשו בו את החדש, וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע. ובראש השנה לא היו תוקעין אלא בבית דין שקידשו בו את החדש, אין כל יחיד ויחיד חייב לתקוע. [Shofar on Shabbat related to intercalation]

F. Yom Henef: The Fuller Story

מגילת תענית (ליכטנשטיין) המגילה

אלין יומיא דילא לאתענאה בהון ומקצתהון דילא למספד בהון. מן ריש ירחא דניסן עד תמניא ביה אתוקם תמידיא דילא למספד. מן תמניא ביה ועד סוף מועדא אתותב חגא דילא למספד ודילא להתענאה...
...‘From the eighth of the same until the close of the Festival [of Passover], during which time the date for festival was re-established, fasting is forbidden’

מגילת תענית (ליכטנשטיין) הסכוליון

שמונה בניסן /מן תמניא ביה ועד סוף מועדא אתותב חגא דילא למספד ודילא להתענאה. ואיזה חג זה יום טוב העצרת והלא לא נצרכו לכתב כל הימים הטובים שבמגלה אלא שהיו דנין כנגד בייתוסים שהיו אומרים אין עצרת אלא לאחר השבת... אמר חד ביתוסא לרבן יוחנן בן זכאי משה אוהב היה את ישראל... [links above to polemic]...

4Q513 מקרא [קודש...] הנף עמר... ביום שבת ל... מלבד שבתות... לעשות זכרון... ע[...]. ל תעות עורון ה... אשר הר[א]ה ענני[אל...] ולא מתורת משה...
...the waving of the sheaf... on the Sabbath day to... except for the Sabbaths... to celebrate the memory of... the confusion of blindness... which Anani[el] sho[we]d... and not the law of Moses.

Jubilees 6

32. And command thou the children of Israel that they observe the years according to this reckoning--three hundred and sixty-four days, and (these) will constitute a complete year, and they will not disturb its time from its days and from its feasts; for everything will fall out in them according to their testimony, and they will not leave out any day nor disturb any feasts. 33. But if they do neglect and do not observe them according to His commandment, then they will disturb all their seasons, and the years will be dislodged from this (order) ... and they will neglect their ordinances. 34. And all the children of Israel will forget, and will not find the path of the years, and will forget the new moons, and seasons, and sabbaths, and they will go wrong as to all the order of the years. 35. For I know and from henceforth shall I declare it unto thee, and it is not of my own devising; for the book (lieth) written before me, and on the heavenly tables the division of days is ordained, lest they forget the feasts of the covenant and walk according to the feasts of the Gentiles after their error and after their ignorance. 36. For there will be those who will assuredly make observations of the moon--now (it) disturbeth the seasons and cometh in from year to year ten days too soon...

S. Talmon, The Calendar of the Covenanters of the Judean Desert (1958)

No barrier appears to be more substantial and fraught with heavier consequences than differences in calendar calculation... One may venture to say that the deviation from the calendar accepted by the normative community was, for the Dead Sea sect... a sign and symbol of their disobedience towards the contemporary public leadership of Judaism... Their opponents rightly interpreted this act as a proclamation of a civil revolt.

Temple Scroll Sources (11QXVIIIff.) and Chart

4Q327 בו שבת בעשרים ושנים בו מועד השמן אח[ר] הש[ב]ת...
On the twenty-first of the month is a Sabbath. On the twenty- second is the feast of oil

ובחמשה עשר לחודש הזה מקרא קו[דש] כל מלאכת עבודה לוא תעשו בו חג מצות שבעת ימים...[ושעיר] עזים לחטאת... [וכפר על כן]ל עם הקהל מכול אשמת...[חוק]קות עולם יהיה זה להמה...ואחר יעלו את האיל אחת פעם [בשנה] ביום הניפת העומר וספרתה...שבע שבתות תמימות...[יעשו כי חג ש]בועות הוא וחג ביכורים...[וספר]תמה לכמה מיום הביאמה את המנחה חדשה....לחם הבכורים שבעה שבועות שבע שבתות תמימות...[ע]ד ממוחרת השבת השביעית תספורו חמישים יום ו[הקרבת]מה יין חדש...ויקריבו על היין...ביום הזה [עולה] לה' שנים עשר אילים כול ראשי אלפי ישראל....וישמחו בני ישראל לפ[ני] ה' [חוק] עולם לדורות...וספר[תמה לכמה]ה מיום הזה שבעה שבעות...עד ממוחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתמה שמן חדש...בכורים לפני ה'...

The fifteenth day of this month there will be a ho[ly] assembly...It is the feast of leavened bread... a he-goat for a sin-offering... [and it will atone for al]l the people of the assembly...this will be an eternal [regu]lation for them...Afterwards, they shall offer the single ram, only once [in a year,] the day of the sheaf-waving. You shall count off...seven complete Sabbaths from the day on which you fetch the sheaf...and you shall fetch a new cereal-offering...it is [the feast if w]weeks...you [shall count off] for yourselves...seven weeks...You shall count off fifty days and [y]ou [shall offer] new wine for the libation...They shall rejoice on this d[ay]...From this day [you] shall count off...seven times seven weeks. There will be forty-nine days...and you shall offer new oil from the dwelling places...

Qumran Festivals

Consecration of Priests begins	Nisan 1 (1/1)
Omer/Barley Festival	Nisan 26 (1/26)
Wheat Festival	Sivan 15 (3/15)
Wine Festival	Av 15 (5/3)
Oil Festival	Elul 22 (6/22)
Wood Festival begins	Elul 23? (6/23?)

ספרי דברים פרשת כי תבוא פסקא רצ

פרי אתה מביא בכורים ואי אתה מביא יין ושמן בכורים

A new offering is brought from fruit, not wine/oil

א' וייס, דור דור ודורשיו 1:134

על כן אולי גם זה הסבה לתקנתם שתקנו שיהיו מתחילים לספור בפה ובפרסום מיום ט"ז בניסן, אשר הוא ממחרת השבת לדעת הפרושים, ויהיו מונים את כל יום ויום כמה הוא לימי העמר למען יהיה פרסום לדבר בכל יום ויום נגד הצדוקים (הר"ר אהרן יעצלנעק)...

Prof. Jellinek suggests linking Omer counting to polemic between Pharisees and Saducees about its date

S. Zeitlin, "The Takknot of Rabban Jochanan ben Zakkai," JQR, LIV, p.296

The erroneous assumption (which I believe to be Saboraic) that R. Judah's question referred to R. Jochanan ben Zakkai's takkana led to the change from מותר permitted to אסור prohibited. The original reading was...משחרב בית המקדש התקין שיהא יום הנף כולו מותר. After the destruction of the Temple R. Jochanan ben Zakkai instituted a takkana that eating the fruit of the new harvest is permitted the entire day of waving.

Yigal Yadin, The Temple Scroll, p.100

The Nestorians (an Eastern Syriac Church) celebrate five 'fifty-day festivals: from the seventh Sunday before Easter to Easter; from Easter to Pentecost; from Pentecost to the Feast of the Twelve Apostles; from that feast to the Feast of Summer; and from Summer to the Feast of Elijah.

John

18: ²⁸Then they took Jesus from Caiaphas to Pilate's headquarters. It was early in the morning. They themselves did not enter the headquarters, so as to avoid ritual defilement and to be able to eat the Passover.

19: ¹³When Pilate heard these words, he brought Jesus outside and sat on the judge's bench at a place called The Stone Pavement, or in Hebrew Gabbatha. ¹⁴Now it was the day of Preparation for the Passover; and it was about noon. He said to the Jews, 'Here is your King!'...

³³But when they came to Jesus and saw that he was already dead, they did not break his legs. ³⁴Instead, one of the soldiers pierced his side with a spear, and at once blood and water came out. ³⁵(He who saw this has testified so that you also may believe. His testimony is true, and he knows that he tells the truth.)

³⁶These things occurred so that the scripture might be fulfilled, 'None of his bones shall be broken.'

Eusebius, Church History, Chapters 23-24 (2nd Century CE)

Chapter XXIII.—*The Question then agitated concerning the Passover.* 1. A question of no small importance arose at that time. For the parishes of all Asia, as from an older tradition, held that the fourteenth day of the moon, on which day the Jews were commanded to sacrifice the lamb, should be observed as the feast of the Saviour's passover. It was therefore necessary to end their fast on that day, whatever day of the week it should happen to be. But it was not the custom of the churches in the rest of the world to end it at this time, as they observed the practice which, from apostolic tradition, has prevailed to the present time, of terminating the fast on no other day than on that of the resurrection of our Saviour. 2. Synods and assemblies of bishops were held on this account, and all, with one consent, through mutual correspondence drew up an ecclesiastical decree, that the mystery of the resurrection of the Lord should be celebrated on no other but the Lord's day, and that we should observe the close of the paschal fast on this day only...

Chapter XXIV.—*The Disagreement in Asia.* 1. But the bishops of Asia, led by Polycrates, decided to hold to the old custom handed down to them. He himself, in a letter which he addressed to Victor and the church of Rome...2-6. "We observe the exact day; neither adding, nor taking away. For in Asia also great lights have fallen asleep, which shall rise again on the day of the Lord's coming, when he shall come with glory from heaven, and shall seek out all the saints. Among these are Philip...and, moreover, John, who was both a witness and a teacher, who reclined upon the bosom of the Lord, and, being a priest, wore the sacerdotal plate. ...or Melito, the Eunuch who lived altogether in the Holy Spirit, and who lies in Sardis, awaiting the episcopate from heaven, when he shall rise from the dead? All these observed the fourteenth day of the passover according to the Gospel, deviating in no respect, but following the rule of faith

11-13. Among them was Irenæus, who, sending letters in the name of the brethren in Gaul over whom he presided, maintained that the mystery of the resurrection of the Lord should be observed only on the Lord's day. He fittingly admonishes Victor that he should not cut off whole churches of God which observed the tradition of an ancient custom and after many other words he proceeds as follows: "For the controversy is not only concerning the day, but also concerning the very manner of the fast. For some think that they should fast one day, others two, yet others more; some, moreover, count their day as consisting of forty hours day and night. And this variety in its observance has not originated in our time; but long before in that of our ancestors. It is likely that they did not hold to strict accuracy, and thus formed a custom for their posterity according to their own simplicity and peculiar mode. Yet all of these lived none the less in peace, and we also live in peace with one another; and the disagreement in regard to the fast confirms the agreement in the faith." ...Neither could Anicetus persuade Polycarp not to observe what he had always observed with John the disciple of our Lord, and the other apostles with whom he had associated; neither could Polycarp persuade Anicetus to observe it, as he said that he ought to follow the customs of the presbyters that had preceded him.

Eutychius of Constantinople, Sermo de Paschate et de Sacrosancta Eucharistia (6th Century CE)

But the offering of the sheaf that they performed on the sixteenth—this one that they offered up on behalf of the salvation of the whole human 'dough' in accordance with the precept of the law—does not apply any more. From this sixteenth (day) also began the computation of the weeks that led to Pentecost. For when this sixteenth (day) began—a (day) which is always a Sunday, which also appears as the first one of the following week—our Lord rose from the dead and offered up himself to God, the Father instead of the

sheaf for the salvation of the whole human 'dough'...Furthermore, there (is) no offering of the sheaf any more, as the Lord offered up himself to God, the Father, instead of the sheaf. Likewise, there is no counting of the weeks and no Pentecost according to the Law. However, another (Pentecost) reveals a perfect knowledge by means of the coming of the Spirit. This one, we celebrate as the perfect coming of the holy Spirit.